

## **KABANATA 11**

### **Ang Panitikan Sa Kasalukuyan**

#### **KALIGIRANG KASAYSAYAN**

Muling nabawi ng mga mamamayang Pilipino ang tunay na kalayaan na nawala rin ng may labing-apat na taon.

Sa loob ng apat na araw, mula noong –ika 12 ng Pebrero hanggang ika-25 nito ay namayani ang tinawag na “People’s Power” o “Lakas ng Bayan.”

Maraming tagpong makabagbag-damdamin ang nasaksihan ng mga mamamayan na tunay na tatak-Pilipino. Sa apat na makasaysayang araw ay naroon ang magkahawak-kamay at balikat-sa-balikat na barikada, higaan sa kalye, pagsalubong ng mga ngiti, pagmamakaawa, pagsasabit ng mga bulaklak sa mga taong nasa tangke na lulusob sana sa pinararatang dalawang “rebelde –Enrile Ramos” pagkat sumama nasa pagkat ng pangulong Aquino. Muling naipamalas ng mga mamayang Pilipino ang samahang bayanihan tulad ng pag babahagi pagkain at inumin, ang pagbibigay lunas sa mga nahihilo, ang pagkakaisa ng mga tao upang bumuo ng pulopulotong sa Edsa na papalitplit sa mga grupong nag lalamay, at ang pag tatrapik ng mga sasakyan sa may ortigas avenue ang mga siminarista at ng iba pa.

Lumabas ang ganda ng pag-uugaling pilino. Muling nasilayan ang pag tutulongan, pagmamalasakitan, pagkakaisa, pagbibibgayan, pagkamatiisin, pagiging makaibigan, pananalig sa panginuon oh dakilang lumikha, pagmamahal sa bayan, pag sunod sa batas, pag unawa sa kapwa, at marami pang iba naiisa ang tibok nang mga puso, iisa ang pulso, walang relihiyon, walang relihiyun, marunong man oh mang-mang mayaman oh mahirap.

Sa panahong ito ay sinilang ang bagong uring Pilipino. Ang mga pilipinong marunong magmalasakit sa kapwa kalahi at marunong magmahal sa sariling bansa hindi lamang sa salita kundi sa tunay na gawa.

At para sa mga mamayang Pilipino, ito pala mang ang tunay na bagong republika- ang tunay na bagong republikang pilipinas.

#### **ANG KALAGAYAN NG PANITIKAN SA PANAHO NG ITO**

Bagama’t iilnag buwan pa lamang ag pagkakasilang ng tunay na Republikang Pilipinas ay may mababakas nang pagbabago sa ating panitikan. At ang mga pagbabagong ito ay madarama na sa ilang mga tula, awiting Pilipino, sa mga pahayagan, sa mga sanaysay ay talumpati, at maging sa mga programa sa telibisyon.

## **ANG PANULAANG PILIPINO SA KASALUKAYAN**

Ang mga tula sa kasulukuyan ay naglalaman ng halos walang kakimiang pagpapahayag ng tunay na damdamin ng makata, ang kanilang mga tuwirang pagpuri sa mga nanungnungkulang nakakagagawa ng kabutihan sa bayan at panunuligsa naman sa mga tiwali ang gawa. Tunghayan natin ang ilang halimbawa n gating mga tula sa kasalukuyan.

### **GITING NG BAYAN**

#### **I**

Akala ni Marcos, ay pampalagiang  
Kaniyang mabobola't mapaglaruan  
Ang dati'y maamo at sunud-sunurang  
Mga Matiisin nating taong bayan

#### **II**

Salamat sa Diyos, ngayon ay gumising  
Itong Bayang dati'y waring nahihimbing  
Salamat at ngayo'y sumiklab ang giting  
Nitong Bayang dati ay inaalipin.

#### **III**

Kaya nama't ngayon ay taas ang noo  
Nating Pilipino sa harap ng mundo  
Pagkat tayo'y laang mag sakripisyo  
Sa ngalan ng laya ng tama't totoo

### **HIMALA NI BATHALA**

**Ni Francisco Soc Rodrigo**

Walang bahid alinlangan, yaring aking paniwala  
Na himalang mahiwaga na nag mumula kay bathala  
Yaong mga pangyayaring hindi inaakala  
Na nag bukas nang biglaan sa pintuan ng paglaya  
Para sa'ting inalipin at inaping inang bansa!

At dahil nakatamo ng kalayaan sa pamamahayag ang mga manunulat, ang galak at tuwa sa kanilang mga puso ay mababakas na nag – uumapaw. Walang pakundangang nilang na ipahayag ngayon ang kanilang nais ipahayag tulad ng mga nilalaman ng tulang ito ng isa sa ating mga mamamahayag.

**LUMAYA ANG MEDIA**  
**(hango sa taliba, Abril 16, 1986)**

Noong dineklara ni Apo Ferdinand  
Noong setenta'y -dos (1972) ang batas military  
Kinotrol ang media't mga pahayagan  
Hindi tinulutang siya'y mapintasan  
At pati ang "rumor mongering" ay bawal.

Ngayo'y diktadura'y nilansag ni Cory  
Ang lahat ng media'y Malaya at libre  
Na mangagsipunan kahit umatake  
Sa mga minister, opisyal, kawani  
At maging sa Bise at sa president.

**BAWASAN ANG AMORTISASYON**  
**(taliba, May 12, 1986)**

Dahil sa ga bundok na laki ng utang  
Na minana natin kay Apo Ferdinand  
Ang salaping sanay dapat ilaan  
Sa pangangailangan nitong inang bayan  
Ay nagagamit lang panghulog sa utang.

Kailangang ihanap ng wastong solusyon  
Ang problemang ito ng na aping nasyon  
Mapaliit sana ang amortisasyon  
Na ibinabayad natin taun-taon  
Upang may matirang kuwartang pam produksyon.

**ALAMBRENG MAY TINIK**  
**BOMBANG TUBIG AT USOK NA MALUPIT**  
**Ni Remi Alvarez Alva**

Alambreng may tinik...  
Sagwil ka sa landas patungo  
Sa palasyo.  
Simbulo  
Ng pasistang dikatador  
Na takot humarap sa tao.  
Harang  
Na nag hihiwalay sa pamahalaan  
At masang Pilipino  
Na humihingi at sumisigaw

Ng pagbabago!  
Habang nag hihintay ang masa  
Sa pag ngiti ng pag-asa...

Bombang tubig(?)...  
Na may halong ihi  
At kulay na marumi  
At nakakadiri.  
Dinidilig mo  
Ang baying ninakawan  
Ng yaman  
At puri.  
Pinaliliguan  
Mga abang kaluluwang  
May pusong mapagtimpi.  
Habang nanabik ang masa  
Namayakap ang pag laya...

Usok na malupit  
Mahapdi ka  
Pagkumapit  
Sa aking sunog na balat.  
Nakakasulasok  
Ang amoy mo  
Na nag pupumilit  
Pumasok  
Sa aking utak  
At unti-unting nagpapalundag  
Sa bituka kong wasak...

Alambring armas ng diktadura  
Na ipinamamana  
Sa nagising at nag lakas  
Na masa ...  
Hanggang sya ay mag pasya  
na ang palasyo  
ay lisanin na.  
kasama ang kanyang pamilya  
at kabundot

pati ang mga duwag  
na tuta niya!

Alambreng may tinik, bombang  
Tubig at usok na malupit...

Nang gabing iyong nang pag laya...  
Alambring may tinik  
Ay nalagot  
Bombang tubig  
Ay naubos,  
Kasabay  
Ng pagka tunaw  
Na malupit na usok

Habang nag bubunyi ang masa  
Sa pag datal ng bagong umaga!

### **ANG AWITING PILIPINO SA KASALUKUYAN**

Narito ang ilan sa mga awiting Pilipino na naririning natin ngayon, at habang inaawit ang mga ito sa telibisyon, ipinakikita naman ang mga makasaysayang tagpung naganap sa sambayanang Pilipino na hinangaan ng sandaigdigan.

Ang mga awiting ito ay kasamang inialbum sa pamagat na “ handog ng Pilipino sa mundo”

### **MAGKAISA**

**Tito Sotto, Homer Flores, E. Dela Pena**

Ngayong ganap ang hiras sa mundo  
Unawa ang kailangan ng tao  
Ang pagmamahal sa kapwa ilaan,

Isa lang ang ugat nan gating pinagmulan  
Tayong lahat mag kakalahi  
Sa unos at agos ay huwag papadala

(Ulitin ang kuros )

(kuros II)

(Magkaisa) May pagasa kang matatanaw  
(At magsama )Bagong umaga’t bagong araw  
(Kapit-kamay) Sa atin Siya’y nagmamahal  
(Sa bagong pag-asa).

(kuros III)

Panahon na (may pag-asang natatanaw)  
Ng pagkakaisa (may bagong araw. Bagong umaga)

Kahit ito (pagmamahal ng Diyos. Isipin mo tuwina)  
Ang hirap at dusa.

Koda:

Magkaisa at magsama  
Kapit kamay at bagong pag-asa  
Magkaisa.

## **HANDOG NG PILIPINO SA MUNDO**

**Jim Paredas**

Di na 'ko papayag  
Mawala kang muli  
Di na 'ko papayag  
Na muling mabawi  
Ating kalayaan  
Kay-tagal nating mithi  
Di mapapayagang malawing mali.

Magkakapit –bisig  
Libu-libong tao  
Kay-sarap pala  
Maging Pilipino  
Sama-sama  
Iisa ang adhikain  
Kailan man di paaalipin

(korus)

Handong ng Pilipino sa mundo  
Mapayapang parang pagbabago  
Katotohanan, kalayaan, katarungan  
Ay kayang mabatid nang walang dahas  
Basta't magkaisa tayong lahat.

Masdan ang nagaganap  
Sa aming bayan  
Pagsasama ng mahirap  
At mayaman.

Kapit-bisig  
Madre, pari at sundalo  
Naging Langit itong bahagi ng mundo.

Huwag muling payingUmiral ang dilim

Tinig ng bawat tao'y  
Bigyan ng pansin.

Magkakapit lahat  
Sa Panginoon  
Ito'y lagi nating tatandaan.

(ulitin ang korus)

Ang binuhay na awit na “Bayan Ko” ni Freddie Aguilar Mula sa panulat nina Jose Corason de Jesus at C. de Gusman ay ang pangunahing pumapaulanlang ngayon sa ating mga radio at telebisyon. At dahl sa pagiging makasaysayan din nito noong nakaraang matahimik na rebolisyon, iminumungkahi ngayon sa “Constitutional Commission” na gawin itong pangalawang pambansang awit Pilipinas.

### **ANG SANAYSAY SA PANAHO NG ITO**

Maging sa mga sanaysay. damang-dama ang labis na katuwaan ng mga Pilipino sa nakamit na bagong kalayaan Tunghayan natin ang nilalaman ng ilan sa mga sanaysay na narito.

### **PAG-IBIG LABAN SA TANGKE**

**Ni Teresita Sayo**

Pananakop ang pag-ibig! “Amor vindit omnia,” sabi naman ni Latin.” Love conquers all,” wika naman sa Ingles. Pinaniniwalan ang kaisipang ito ng mga bagong-kasal na nagsisimula sa kanilang buhay may-asawa nang walang-wala, wika nga, kung bagay na material ang pag-uusapan.

Malakas ang loob nilang sabihin at paniwalaan ang gayong ideya sapagkat nagmamahalan sila. Malaki ang tiwala nilang mapaligya ang Isat-‘isa. Nananalig silang sa pagtutulungan nilang dalawa ay mabibigyan nila ng magandang kinabukasan ang kanilang magiging mga anak Maipamamana nila sa mga ito ang matibay nilang pananalig sa Lumikha, ang kanilang sipag at tiyaga sa paggawa, at mabubuting pakikitungo sa kapwa.

Para sa ganitong mga magkabiyaik ay hindi imposibleng maabot ang gayung pangarap. May kahirapan nga lamang. May misis na nagkuwento na nang nagsisimula silang mamuhay na solo ng kanyang mister at tatlong klasing ulam ang kanilang kilala: ginisang munggo, ginisang miswa, at pritong tokwa. Hindi nila iniulam nang sabay-sabay sa iisang araw ang tatlong putaheng iyon. Isang klase lamang sa isang araw. Salit-salit ‘yon hanggang sa matapos ang isang linggo, makaraan ang isang buwan, at makalipas ang kung ilang mga taon.

Sa madaling-sabi’y umasenso sa buhay ang mag-asawa. Napag-aral nila ang tatlong anak na pawang may kani-kaniya nang propesyon at mabubuting hanapbuhay sa ngayon. Sa kanilang katandaan ay gumagawa pa rin silang magkabiyaik nang ayon sa kanilang nakakaya. Kasiglahang rin ang kanilang mga anak. Naluluha sila sa galak sa pagkadamang naipamana nila sa mga anak ang matibay na pananalig sa Lumikha at ang makataong pakikitungo sa kapwa .

Nang nakaraang ilang araw ay maraming naluha sa kaligayahan at pasasalamat sapagkat nakita nila at nadama na milyun-milyon ang gayong mga anak na napamanahan ng malaking pagtitiwala at pagsamba sa Dakilang Panginoon, gayun din ng mapag-unawa at mapagbigay na pakikitungo sa kapwa-tao at kapwa-Pilipino.

Ang pag-uunawaan at pagmamahalan sa bawat pamilya ay sama-samang naging sambayanang kabuuang nilukuban ng pag-ibig. Pag-ibig na nagpahinto sa mga tangkeng pamatay, bumaluktot sa nguso ng mga armalite, at nagpalambot sa bakal sa puso.

## **ANG SANAYSAY SA PANAHO NG ITO**

Maging sa mga sanaysay, damang-dama ang labis na katuwaan ng mga Pilipino sa nakamit na bagong kalayaan. Tunghayan natin ang nilalaman ng ilan sa mga sanaysay na narito.

### **PAG-IBIG LABAN SA TANGKE**

**Ni Teresita Sayo**

Pananakop ang pag-ibig! “Amor vindit omnia,” sabi *naman* sa Latin. “Love conquers all,” wika naman sa Ingles. Pananiniwala ang kaisipang ito ng mga bagong-kasal na nagsisimula sa kanilang buhay may-asawa nang walang-wala, wika nga, kung bagay na material ang pag-uusapan.

Malakas ang loob nilang sabihin at paniwalaan ang gayong ideya sapagkat nagmamahal sila. Malaki ang tiwala nilang mapaligaya ang isat-‘isa. Nananalig silang sa pagtutulungan nilang dalawa a mabibigyan nila ng magandang kinabukasan ang kanilang magiging mga anak. Maipamama nila sa mga ito ang matibay nilang pananalig sa Lumikha, ang kanilang sipag at tiyaga sa paggawa, at mabubuting pakikitungo sa kapwa.

Para sa ganitong mga magkabiyaik ay hindi implisibleng maabot ang gayung pangarap. May kahirapan nga lamang. May misi na nagkuwento na nang nagsisimula silang mamuhay nang solo ng kanyang mister ay tatlong klaseng ulam ang kanilang kilala: ginisang munggo, ginisang miswa, at pritong tokwa. Hindi nila inuulam nang sabay-sabay sa iisang araw ang mga tatlong putaheng iyon. Isang klase lamang sa isang araw. Sali-salit ‘yong hanggang sa matapos ang isang lingo, makaraan ang isang buwan, at makalipas ang kung ilang mga taon.

Sa medaling-sabi’y umasenso sa buhay ang mag-asawa. Napag-aral nila ang tatlong anak na pawing may kani-kaniya nang propesyon at mabubuting hanapbuhay sa ngayon. Sa kanilang katandaan ay gumagawa pa rin silang magkabiyaik nang ayon sa kanilang nakakaya. Kasiglahang nagpapakilos sa kanila ang nakikitang mababait, masisipag, at matitiyaga rin ang kanilang mga anak. Naluluha sila sa galak sa pagkadamang naipamana nila sa mga anak ang matibay na pananalig sa Lumikha at ang makataong pakikitungo sa kapwa.



Nang nakaraang ilang araw ay maraming naluha sa kaligayahan at pasasalamat sapagkat nakita nila at nadama na milyun-milyon ang gayong mga anak na napamanhan ng malaking pagtitiwala at pagsamba sa Dakilang Panginoon, gayun din ng mapag-uwnaw at mapagbigya na pakikitungo sa kapwa-tao at kapwa-Pilipino.

Ang pag-uunawaan at pagmamahalan sa bawat pamilya ay sama-samang nagging sambayanang kabuuang nilukuban ng pag-ibig. Pag-ibig na nagpahinto sa mga tangkeng pamatay, bumaluktot sa nguso ng mga armalite, at nagpalambot sa bakal na puso.

## **BUKAS NA LIHAM**

**Ni Jocelyn M. David**

Februsary 25, 1986

JUAN DE LA CRUZ JUNIOR,

Marami nang buwan kitang pinagmamasdan.. at ‘yan ay hindi lingid sa iyo. Sa katunayan, hindi miminsang nagkaroon tayo ng pagtatalo tungkol sa mga bagay na ipinaglalaban mo.

Ngayon ako naniniwala na lahat ng bagay ay nagpapabago ng panahon. Ang buko ay hindi mananatiling buko habang panahon sapagkat kailangan nitong mamulaklak at mamunga para sa panibagong pag-usbong. Ang buto ay di mananatiling buto sapagkat kailangan nitong lumago para sa panibagong pagtubo. At ngayon nga, katulad ka rin ng mga ito, hindi Karin nanatili sa pagiging musmos. Ibang-iba ka na anak, ah ... marahil hindi na ikaw ang dati-rating sanggoll na aking ipinaghehele upang makatulog. Hindi na nga ikaw ang sanggol na ‘yon sapagkat ngayon.. ni saglit ay di mo na hinahayaang ipinid ng sinuman ang iyong mga mata. Kahit ano pang paghehele ang gawin ko sa’yo, ayaw mo nang makatulog pang muli... lagi kang gising at higit sa lahat, mulat na ang mta mo sa tunay na kahulugan ng KATOTOHANAN.

Anak, ikaw pa rin ba ang dati-rating sanggol na tuwang tuwa ang sasalubong sa akin kapag dinadahan ko ng laruan? Ah... hindi na! Hindi na dapat sa’yo ang laruan ‘pagkat hindi ka na marunong maglaro. Aanhin mo pa ba ang laruan ngayon, gayong alam mo na ang tunay na kahulugan ng KATARUNGAN.

Hindi na rin marahil ikaw nag dati-rating sanggol na ipinagtitimpla ko ng gatas pagkat ngayon hindi mo na gusto ang kasa nito. Iba na ang hinahanap mo ngayon, anak... iba na ang iyong panlasa ‘pagkta nag-iba na rin ang iyong kaisipan. At hindi na gatas ang kinauuhawan mo ngayon.. bagkus ay KALAYAAN.

Tama ba 'ko, anak? Hindi mo na maaaring ikaila sa akin. Nakikita kita.. laman ng mga rallies, campus strikes, boycott, at mga demonstrations. Minsan sumusigaw ka sa entablado at pinangungunahan ang mga kapwa mo rin nasa kasibulan. Mabalasik ka na palang mangusap nagyom! Puno ng paghihimagsik ang bawat salitang iyong binibitawan. May diin na ang pananalita mo ngayon, anak. Wala na akong mabakas ni munting pagkatakot mula sa mga pananalita mo. Akala ko pa noon, project n'yo sa eskwelahan 'yung pinagpupuyatan mo sa gabi, 'yun pala, placards na ibinabandila mo sa tuwing sasama ka sa mga rallies.

Magkahalong galit at panghihinayang nag nararamdaman ko para sa 'yo anak. Halos igapang kita sa hirap, mapaaral lang kita, 'yun pala, puro rallies ang pinagkakaabalahan mo. Minsan kitang tinangkang pigilan noon... pagsabihan... pangaralan. Akala ko, ikaw pa rin ang dati-rating Juan de la Cruz na kapag kinagagalitan ko ay umuupo na lamang sa isang tabi at tatango sa bawat pangaral na aking sinusubo. Ngunit nabigo ako, nalimutan ko hindi ka na nga pala batang paslit. Sinasabi mo na ngayon ang nasasaloob mo. Ipinaglaban mo na ang alam mong tama. Isinisigaw mo na ang iyong mga karapatan. Alam ko, pagal na ang munti mong katawan sa apkikipaglaban pero hindi ka pa rin sumusuko at ang sabi mo pa sa 'kin noon, kamatayan lang ang makapipigil sa iyo. Hanggang kalian ka pa tatagal anak?

Kaninang umaga, inihanda ko ang almusal mo. Gusto ko kasi, sabay tayong mag-almusal pero nagmamadali ka kanina. Matapos mong kunin ang pagkaing inihanda ko para sa'yo, nagpaalam ka na namang pupunta sa Camp Crame katulad kahapon at nagdaan pang mga araw. Camp Crame! Anak, alam ko kung bakit ka pupunta roon... upang maisakatuparan ang minimithi mong KALAYAAN, 'di ba? Pinipigilan kita ngunit matigas ka! Wala pang limang minute mula nang umalis ka, pinasya kong sundan ka. Takbo, lakas ang ginawa k. nang makarating... hinanap kita sa karamihan. Nagmasid ako.. nagulat sa aking nasaksihan! Pagkat lihis sa aking inaasahan, masaya at tulong-tulong ang lahat ng tao. May mga tulad ko ring magulang ang nandoon. Punung-puno ng pag-asa ang kanilang mga mukha. Hindi sila halos makaramdam ng pagkapagod at pagkagutom. Hindi rin nila antala ang init na likha ng araw. Inilibot kong muli ang aking paningin, nakita kita... hayun ka at kasma ng mga tulad mong kabataan. Halos maiyak ako nang Makita kitang nakaluhod habang taimtim kang nagdarasal. Magkakapit-kamay kayong lahat. Hindi ko alam kung ilang oras akong nanatili sa pagkakatatig ko sa'yo, basta ang alam ko, marami akong naobserbahan sa iyo na ni minsa sa buhay ko ay hindi ko namalas sa iyo. Ibang-iba ka na nga, anak. Minsan ko pang narinig ang iyong sigaw.. sumigaw ka! Isang pangalan ang sinisigaw mo! Bawat siagaw ay nanunuot sa kaliit-liitang ugat ng aking laman. Kinilabutan sako 'pagkat kaiba nag sigaw mo ngayon. Higit na malakas! Higit na mabalasik! Higit na nakapanghihiakyat! Inihanda ko sa iyo kanina.. ipinamahagi mo sa iyong mga kasamahan. Napag-isip ko, sapagkat pinatutunayan mo ngayon na ikaw ay may pinanghahawakan na isang magandang pundasyon upang maging matatag, matapang, ngunit makataong pag-uugali, na iyong magagamit saan ka man magtungo. Bago ako tuluyang umalis, sinulyapan kitang muli at napangiti. Hindi mo alan na nadoon pala ako sa likuran mo at nagmamasid. Oo, ana, ngumiti ako 'pagkat alam ko na kaunting panahon na lamang ang ipgahihintay mo.. hindi na magtatagal at magtatagumpay ka na.

At hindi nga ako nagkamali. Nakito kita kanina lang.. binilugan mo ng pulang panulat ang petsang ito sa ating kalendaryo. Pebrero 25, 1986... ah.. nababakas ko sa'yo walang kapantay na kaligayahan.

Alam ko, napatunayan mong isa kang tunay na Pilipino nitong mga nagdaang araw. At ako? Ako na iyong magulang ang siyang unang pumigil sa iyo. Bakit? 'Pagkat magkasalungat ang ating paninindigan! Sana ay mauunawaan mo ako. Ngayong nagtagumpay ka na, msaya na rin ako kahit pa iba ang prinsipyo ko sa iyo. At sana, ngayong nasa kamay na ninyo ang tagumpay, sanay gamitin ninyo ang tinatawag n'yong KALAYAAN na ipinagkaloob sa inyo sa mabuting paraan 'pagkat yan lamang ang mipamamana naming nakakatanda sa inyo. Lagi ninyong iisiping ang kabataan ang pag-asa ng bayan kung kaya naman sana sa bawat hakbang na inyong tatahakin sa darating ang mga araw ay may liwanag na pupulandit sa inyong daraan.

Oo,anak,nasubaybayan kita kung paano mo pinandigan ang prinsipyo mo.kung paano mo ipinaglaban ang katuwiran mo at sana nga hindi ka nagkamali sa iyong desisyon.sana ay hindi ka nag kamali sa pagpili ng ipaglalaban mo. Gayunpaman,kubg sakali mang mabigo ka, wala ka paring dapat pagaisahan pagkat tayo ay may kanya kanyang prinsipyo kung kayat dapat maggalangan.

Anak,hindi ka pa tapos.mahaba pa ang lalakaran mo.marami ka pang dapat ipaglaban.ngunit huwag kang matakot,lagi akong naririto sa tabi mo. Gusto ko lamang malaman mo na kahit pa magkasalungat ang ating prinsipyo,ipinangalang ko ri na,man ang sarili mong panindigan at alam ko rin naman,ganon ka rin naman sa akin.

Kagaya nga nagsabi ko kanina,ang buko ay di mananatiling buko, ang buto ay di mananatiling buto,ang bata ay di mananatiling bata..gaya ng KALAYAAN.. maaaring hindi itong manatili ngunit kung ating aalagaan ito at hindi aabusuhin..tutubo itong muli para sa iyo,sa akin,sa ating lahat,upang ating magamit na isang sandata sa ating mga balakin ngayon..bukas..at sa darating pang PANAHO.

## **JUAN DE LA CRUZ SENIOR**

Pansin-pansin din ngayon ang pagiging matatag ng karamiham nating mga kababayan sa pananalig at tiwala sa ating dakilang lumikha.at dahil bukas ang mga pahayagan sa pagtanggap ng anumang lathalain,maging itoy pagpuri,pagpuna,o mga karaingan sa pamahalaan mula sa sinumang kababayan,isang lathalain sa balita(hunyo 18,1986)mula kay manuel salva cruz ng los banos,laguna,ang naglalaman ng tungkol sa pananalig sa diyos. Narito ang kaniyang pahayag.

## **SUSI SA GANAP NA KALAYAAN**

Lipos ng pagamakabayan ang pangulong cory Aquino sa buong talumpati niya sa wikang Pilipino noong nag daang araw ng kalayaan 86.wariy binigyan diin ng ating pangulo na sa ganitong makasaysayang sandal sa ating bayan ay makatuwiran lamang itampok ang ating sariling wika/

Mandiy namamanaag na ang magandang kinabukasang ating pinakamimithi.,kakailangan natin ang ibayong sikap at pagpupunyagi.

Nasusulat sa ating banl sa aklat na ating pinaniniwalaan.ang sinumang nananalig sa diyos ay nakasusumpong ng katotohanan at ang katotohanan ang mapapalaya sa kanya.

Samakatuwid,si hesus ang tanbging daan tungo sa ganap ng kalayaan ng ipagtatamo natin ng tunay na buhay.ito ang dakilang salita ng dios at dapat nating pagbulaybulayin sa araw na ito ng ating kalayaan.

Huwag nating kalimutan ang himala sa EDSA.

Manuel t.salva cruz

Los banos,laguna

Isa paring sanaysay na naglalaman ng puna at panawagan ang sinulat ni Romulo lenio caralipio. Pagpapatunay lamang ito na kalag na gapos ng pagkaalipin sa pamamahayag ang lahat. Tunghatin natin ang kaniyang pahayag.

## **DIKTA NG DAYUHAN**

### **Ni Romulo Alenio Caralipio**

Kapit sa patalim,bayan ko! Ngayon, mulat na nag sambayanan.hindi pala ang kaibigan ang MIF at world bank,kundi mapanikil na kaaway.

Tinutulungan ang bansang pilipanas ng MIF at world bank,ngunit may kasunduan.ang kasunduan,bago magpautang ay magtatayo ng negosyo,na ang tubo ay dadalhin sa kani kanilang bansa. Kaya maliwanag,niluluto ang Pilipino sa sariling langisa.

At ngayon nga.muli nanamang nanalakay ang matalim na pangil ng MIF at worl bank sa bansa. Umaabot sa isang libo ang proudukto ng mga dayuhan ang pakikipagtagisan sa pamilihan..paano pa ang local na produkto natin ngayon?.

Saal na tayong mga Pilipino.dikta bawat galaw.hindi malayong lumawak ang mga komunista sa galit sa administration. Nananawagan ako sa minamahal na pangulong cory Aquino na tutulan na ang mga mapanikil.panahon

Panahon na upang tumayo sa sariling paa sa ating bansa.

## **ANG MGA PROGRAMA SA RADYO AT TELEBISYON**

Maririnig na sa kasalukuyan na nakapagpapahayag na ng mga tunay sna niloloob nang walang takot o pangamba ang mga tagapagsalita sa radyo at mga lumalabas at telebisyon

Ang DZRH na isang istasyon ng radyo rito sa ating bansa ay kasalukuyang tumataguyod sa isang programang kababayan na ang mga taoy nabibigyan ng kalayaang magsalita at magbigay ng kani kanilang opinion o kurokuro! Gayundi ang "people power" na isa ring pagsasadula sa nakaraang apat na araw na matahimik na rebulosyong naganap sa ating bansa.

May ilan sa mga dulang katatawanang ipinalalabas sa telebisyon ang nagsasadula ng mga nakaraan at kasalukuyang pangyayari sa ating bansa. Kabilang sa mga ito ang chicks to chicks, eh, kasi babae, sa baryo balimbing, at marami pang iba.

## **ANG MGA PAHAYAGAN AT IBA PANG BABASAHIN**

Maraming bagong pahayagan ang nagsulputan sa panahong ito. Kabilang ang Midday Malaya, Daily Inquirer, Masa, Daily Mirror, Veritas, Pilipino Ngayon, at iba pa.

Tungkol naman sa mga komiks, magasin, wala pa ring pag babago sa dami ng bilang ng mga ito subalit sa nilalaman, lalo na sa mga kwentong tapos ay mababasa na ang mga kwentong may kaugnayan sa nakaraang matahimik na rebolusyon.

## **ANG MGA MANUNULAT SA KASALUKUYAN**

Halos di na mabilang sa dami ang mga dati at baguhang manunulat na nkapag-aambag ng Malaki sa Panitiking Filipino sa panahong ito. Maibibilang sa ating mga kasalukuyang manunulat sina Ponciano Pineda, ang kasalukuyang Direktor ng Surian ng Wikang Pambansa, Isagani Cruz, Edgardo Reyes, Domingo Landicho, Ruth Mabanglo, Lydia Gonzales, at marami pang iba.

Ngunit isa sa ating mga dakilang manunulat ang kamakailan lamang namatay. Siya'y si Narciso del Rosario dating poetry columnist ng Balita na namatay noong ikaw-31 ng Marso 1986 sa sakit sa puso, sa gulang na 61.

## **MAIKLING TALAMBUHAY**

### **Ni Narciso del Rosario (Ka Siso)**

Si ka Siso ay nagsimula sa larangan ng panulat noong 1939 at gumamit ng pen name sa "Kabesang Siso" sa kanyang column na "Sa Labas ng Bakod"

Ang pen name na "Sisong Kantanod" ay una niyang ginamit sa pahayang "Bagong Buhay."

Bukod sa column na "Sundot Kalikot," si Ka Siso ay nkilala rin bilang isang mkabayang opinion writer sa kanyang column na "Alahoy! Sa pahayagang TALIBA.

Si ka Siso hanggang sa kanyang kamatayan ay isang radio commentator sa DZBB.

Dahil sa kanyang makabayang panulat, si Ka Siso ay tumanggap ng ilang awards at pagkilala, una noong 1963 nang tanggapin niya ang NPC Journalism Award buhat sa ESSO.

Dalawang beses siyang tumanggap ng Catholic Mass Media Award, ang una ay noong 1983 at ang ikalawa ay nitong March 1986. Ilang lingo bago siya namatay.

## **ANG TIMPALAK-PALANCA SA KASALUKUYAN**

Ang taunang pagbibigay gantimpala ng Timpalak- Palanca sa mga pinakamahusay na akda sa larangan ng dula, tula, maikling kuwento, at sanaysay ay patuloy pa rin. At ang pagbibigay- gawad para sa taong ito ay ginanap sa Manila Peninsula Hotel noong Setyembre 4, 1986 sa harap ng ating kagalang-galang na Pangulong Corazon Aquino bilang panauhing tagapagsalita.

Ang interes ng Pangulong Aquino na lalong mapag-ibayo ang pagtangkilik sa panitikan at kultura ng ating lahi ay kaniyang binanggit sa kaniyang talumpati.

Higit na mataas ang halagang iginawad sa mga nagsipagwagi ngayon kaysa noong mga nakaraang taon. At ang mga nagwagi sa iba't ibang larangan ay ang mga sumusunod;

### **DULA (Iisahing Yugto)**

Unang Gantimpala – “Bayan Mo” \_ sinulat ni Bienvenido Noriega. Jr., na nakatanggap ng P12,000.00.

Pangalawang Gantimpala – “Ang Mga Tatoo” ni Emmanuel Resurreccion akda ni Reynaldo Duque na nakatanggap ng P7,000.00

### **TULA**

Unang Gantimpala – “Panahon ng Pagpuksa Atbo.”  
“Pakikidigma” - ni Teodoro T. Antonio

### **Maikling Kuwento**

Unang Gantimpala – “Ang Damo sa Fort Bonifacio” ni Cyrus Borja

### **Sanaysay**

Unang Gantimpala – “Si Edgardo Reyes” – Roggelio Mangahas